

вже предметно на окремих уроках. Нових обертів набуває і застосування саме web-квестів, які вчителі можуть створювати самостійно відповідно до свого предмету.

Список використаних джерел

1. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі. Суми, 2020
2. Концепція Нової Української школи. URL: <http://nus.org.ua/about/formula>
3. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
4. The WebQuest Model. Interactive Multimedia Development. URL: http://www.wflboces.org/files/filesystem/Webquest_handout.pdf.
5. Сокол І.М. Квест як сучасна інноваційна технологія навчання. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. 2013. Випуск 7 (50).*

Марків О. Т.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри журналістики,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова, м. Київ

Зарівна О. Т.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри англійської
мови технічного спрямування № 2,
Національний технічний університет України "Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", м. Київ

Марків І. П.,

канд. військ. наук,
провідний науковий співробітник,
Центральний науково-дослідний інститут
Збройних Сил України, м. Київ

УДК 378.141:316.776(045)

АКТУАЛІЗАЦІЯ РОЛІ ВИКЛАДАЧА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Історично склалося, що педагог – "той, хто веде дитину" – поступово зростав у своїй значущості аж до авторитетного вчителя. Отже, він – це носій і передавач знань, котрий одночасно і контролює рівень їх засвоєння учнями. Власне, оцінка

діяльності педагога, його суспільна користь саме цим і визначається. Тому вчитель зацікавлений у доборі найефективніших засобів передачі й доступності інформації.

Педагогічна практика виробила багато технологій, засобів, методів викладання навчальних предметів, особливо в останні роки дистанційної роботи. Сьогодні до дидактичного арсеналу активно долучається штучний інтелект, який значно впливає на ролі викладача, все ж акцентуючи на його необхідній участі в освітньому процесі. В обігу, окрім звичних характеристик професії, маємо: тьютор, ментор, фасилітатор, новатор, модератор, коуч. Основними вимогами до сучасного педагога, окрім володіння предметними знаннями й уміння їх передавати іншим, є: гнучкість та адаптивність; стійкий емоційний інтелект; технічна грамотність; розвинені комунікаційні навички (уміння ефективно спілкуватися зі студентами через різноманітні канали зв'язку, включаючи електронну пошту, форуми, відеоконференції та соціальні мережі); бажання до професійного зростання.

З огляду на власний практичний досвід у вищій школі, підтвердимо, що за останні роки методика викладацької діяльності суттєво змінилася, особливо під впливом онлайн: "комп'ютерні технології, різноманітні гаджети, пошукові системи, Інтернет зробили доступним все для навчання" [2], ними можна користуватися, але осмислено відбираючи релевантне, достовірне, правильне, тобто надзвичайно вагомим є наявність критичного мислення, – з одного боку, з іншого – учні, студенти не готові витратити час на обдумування того, що хтось зробив замість них, тому навіть мимоволі можуть засвоювати знання, в яких може бути першочергово закладено хибність, адже в інформаційному просторі безліч недостовірної інформації, неперевіраних даних.

У часи, коли викладацька лекція і матеріал підручника були чи не єдиним джерелом інформації ризику отримати невідповідні знання були обмеженими, якщо звісно сам викладач був професіоналом, знавцем навчального предмета і об'єктивно оцінював рівень знань. Такий тип *викладача-контролера* у сучасній системі освіти також є, він може навіть добре навчати учнів на репродуктивному рівні, "дати" їм міцні знання, він авторитетний, і ця авторитетність не дозволяє залишити простір і час для висловлювань та міркувань учня [1]. Сучасне молоде покоління, яке миттєво освоює інновації, інструменти та засоби отримання інформації не схильне "поважати" виключно одне джерело, воно потребує чи навіть вимагає нових підходів від педагогів щодо до організації навчання. Зауважимо, що вміння користуватися можливостями цифрових благ, а тепер штучного інтелекту може сприйматися студентами як заміна практичних чи лекційних занять, як можливість отримати інформацію без посередників, але це звісно не так.

Обов'язково мусить бути *організатор* процесу (до речі, сьогодні його вага зростає), котрий підкаже, якими джерелами користуватися, які напрямки й аспекти проблеми варто розглянути, від яких питань відштовхуватися, які вже є результати дослідження і що потребує додаткового обґрунтування. Тут діяльність викладача задає вектор студентській роботі, від початку спрямовує дослідницький інтерес у правильне русло. З досвіду зазначимо, що студенти люблять таку взаємодію, почуваються на рівні з викладачем і готові до співпраці. Цю функціональну роль викладача зараз називають "*фасилітатор*" – сповідує демократичний стиль ведення заняття, поділяє лідерство зі своїми студентами, стимулює їхню самостійність, активізує обмін думками, дискусію, при якій займає нейтральну позицію. Усе ж участь викладача-фасилітатора є незамінною, щоби навчальні результати, які виникають із колективного обговорення проблеми були оптимальними й науково підтвердженими.

Надважливою для закріплення знань і вмінь є практика. Не жаль, в умовах пандемії, війни, дистанційної освіти, не завжди вдається практикувати. Виправдано, для набуття студентами певних компетентностей викладачі організують зустрічі з фахівцями галузі чи окремих аспектів вивчення у межах предмету теми, які охоче діляться власним досвідом, демонструючи застосування знань. Такого практика називають *ментором* (наставником, порадиником). Оскільки викладач-предметник за стандартами сучасної освіти повинен мати або практичний досвід у відповідній сфері, або достатній науковий доробок з питань, які стосуються освітнього компонента, то його можна прирівняти до наставника-ментора, який має що сказати і готовий побудувати діалог довіри, бути джерелом досвіду і додаткового погляду на ситуацію, мотивувати студентів бути готовими до самореалізації. Особливість ролі викладача-ментора полягає в тому, що він не змушує робити щось заради результату, а навпаки показує як результат, що виникне після формування певних компетентностей, допомагає реалізуватися в житті.

Задля виконання окремих освітніх завдань, наприклад, кураторство проблемною групою чи науковим гуртком або навіть керівництво дипломним проектом, що супроводжується групою осіб, викладач виконує місію безпосереднього помічника – *тьютора*, особистого консультанта. Це дає йому змогу зрозуміти дольову участь кожного студента при виконання спільної роботи.

Науковці (О. Пошетун, Н. Гупан, В. Васильєва) залишають за педагогами роль *оцінювача*, але наголошують про важливість пам'ятати, що вона дає їм можливість корегувати хід навчання залежно від потреб учня; оцінювання "має бути підтримуючим, індивідуальним, переважно формувальним за моделлю" [1].

Дозволимо собі назвати ще одну роль для сучасного педагога – *інноваційний педагог, "інтегратор освітніх технологій"*. В умовах, коли штучний інтелект стає інструментом генерування нових знань, викладачам не варто боятися цієї технології, а навпаки правильно й з користю використовувати на заняттях. Адже ШІ може автоматизувати багато рутинних завдань і відкрити нові можливості для навчання. Наприклад, може генерувати інтелектуальні підказки та рекомендації студентам, шукати додаткові ресурси для вивчення окремих тем та навіть отримувати відповіді на питання в режимі реального часу. Саме це допомагає викладачам організовувати дистанційну роботу, так би мовити, частково "звільняє" педагога від формулювання алгоритмів виконання тих чи тих завдань. Роль викладача-"інтегратора" обґрунтуємо так: забезпечує емоційну підтримку, натхнення та мотивацію студентів до розвитку критичного мислення, усвідомленого використання ШІ; залишається відповідальним за адаптацію до індивідуальних потреб і можливостей студентів створених за допомогою штучного інтелекту персоналізованих програм. Прогрес ШІ нестримний, відтак роль викладача залишається фундаментальною – він стає наставником, провідником та партнером у навчанні з використанням ШІ.

Співпраця зі студентами та поєднання викладацьких ролей залежно від типу заняття чи об'єктивного середовища його проведення є необхідними умовами сучасного навчання. Зусилля педагогів мають спрямовуватися на конструювання та розвиток студентами власних знань, умінь, навичок й цінностей, які сприятимуть комфортній реалізації їх як професіоналів своєї справи.

Наостанок замість висновку наведемо фрагмент згенерованого ШІ тексту про призначення сучасного викладача, зазначимо ті ролі, які не розглянуті вище:

"Ролі:

- дизайнер навчальних програм: розробка індивідуалізованих навчальних планів та програм;
- експерт з медіаграмотності: сприяння розвитку навичок медіаграмотності та інформаційної безпеки;
- етичний лідер: викладання етичних аспектів використання технологій та штучного інтелекту;
- постійний учень: постійне вдосконалення своїх знань та навичок через участь у тренінгах, семінарах і професійних спільнотах;
- інноватор та дослідник: використання інноваційних методик та технологій для покращення навчального процесу; проведення досліджень та експериментів з новими підходами до навчання.

Таким чином, сучасний викладач має багатогранну роль, що вимагає від нього гнучкості, креативності, технічної грамотності та постійного професійного

розвитку. Ці ролі дозволяють ефективно адаптуватися до швидкозмінних умов сучасного світу та забезпечити якісну освіту для студентів" (згенеровано за допомогою ChatGPT).

Список використаних джерел

1. Гупан Н., Пометун О. Нові професійні ролі вчителя як чинник інноваційного розвитку демократичної освіти // Digital Library NAES of Ukraine. – URL: <http://surl.li/uoroa> (дата звернення: 17.06.2024).

2. Зарівна О., Марків О., Марків І. Навчальні та світоглядно-формульвальні можливості штучного інтелекту через призму медіаграмотності // XXIII International scientific and practical conference "Problems of Science and Technology: the Search for Innovative Solutions" (May 15-17, 2024) Munich, Germany. – International Scientific Unity, 2024. – с. 26-30. – URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/45205/Markiv_Zarivna_Markiv.pdf?sequence=1.

3. Марків О., Зарівна О., Марків І. Науково-освітні пріоритети використання штучного інтелекту для формування військового потенціалу України // Науково-освітній простір / Український державний університет імені Михайла Драгоманова [гол. ред. д-р пед. наук, проф. Матвієнко О. В.]. Київ : Видавництво Ліра-К, 2024. – № 6 (1-2024). – с. (66-75). – URL: [file:///C:/Users/Hello/Downloads/---6-2024-markiv-zarivna-markiv-.67-76%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Hello/Downloads/---6-2024-markiv-zarivna-markiv-.67-76%20(3).pdf).

Тробюк Д. В.,

викладач кафедри оперативно-тактичної
підготовки навчально-наукового тренінгового
центру оперативно-бойової підготовки,
Національна академія Служби
безпеки України, м. Київ

УДК 378.147

ПЕРСПЕКТИВА ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ФРАНЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З МАЙБУТНІМИ ОФІЦЕРАМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Реалії сьогодення визначають нові вимоги до підготовки висококваліфікованого офіцера науково-педагогічним складом вищих військових навчальних закладів. Аналіз та визначення перспективних методів та засобів навчання провідних країни членів НАТО дають можливість навчаємим оволодіти значним масивом